

ANTISZEMITA
GYŰLÖLET-BŰNCSELEKMÉNYEK
ÉS INCIDENSEK

HAVI ÖSSZEFOGLALÓ

2018. ÁPRILIS

BRÜSSZEL INTÉZET

TARTALOMJEGYZÉK

Vezetői összefoglaló	5
A Tett és Védelem Alapítvány	7
Összefogás	7
Brüsszel Intézet	7
A jelentésről	8
Módszertan	9
Antiszemita gyűlöletcselekmények – 2018. április	12
További gyűlöletcselekmények	16
Közösségi hírek, reakciók	17
Hivatalos és civil reakciók	21
Hírek és vélemények a magyarországi antiszemitizmusról	22
Egyéb hírek	24
A Tett és Védelem Alapítvány hivatalos eljárásban kezdeményezett ügyei	25
A hónap krónikája	26
Kapcsolat és támogatás	28
Felhasznált irodalom	28
Impresszum	30

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Az antiszemitizmus elleni küzdelem egyik legfontosabb feltétele a helyzet pontos ismerete, az antiszemitizmus valódi elterjedtségének vizsgálata. A Tett és Védelem Alapítvány egyik célja éppen a kérdést övező ismerethiány felszámolása. Ennek eszköze többek között a folyamatos és szakmailag megalapozott közéleti monitoringtevékenység, mivel a tényleges információk összegyűjtése, elemzése nélkül nem lehet valós védelmet biztosítani a közösség számára. A monitoring eredményét az Alapítvány havi rendszerességgel közzéteszi.

A jelentés kétféle cselekménnyel foglalkozik: az antiszemita gyűlölet-bűncselekményekkel, illetve a gyűlölet motíváltá incidensekkel. A jelentés ezt a kettőt összefoglalóan gyűlöletcselekményeknek nevezi. Mindkettő esetében fontos kritérium, hogy azok elkövetésekor azonosítható az antiszemita motíváció. Míg azonban az előbbieket a büntetőjog szerint bűncselekményeknek minősülnek, az utóbbiak ezt a szintet nem érik el. A teljes kép felrajzolásához azonban mindkét típusú cselekmény dokumentálására szükség van.

Az antiszemita gyűlöletcselekmények minél szélesebb körű monitorozásához sokféle forrás együttes használatára van szükség. Az események regisztrálásán kívül fontos azok különböző jellemzőinek számbavétele is. A dokumentálás során ezért egyrészt rögzítjük a cselekmények helyszínére, elkövetőjére, célpontjára, következményeire vonatkozó adatokat. Másrészt különböző cselekménytípusokat is megkülönböztetünk.

Ebben a hónapban Alapítványunk a szokásosnál jóval több, összesen nyolc antiszemita gyűlöletcselekményt azonosított. Három eset a gyűlöletbeszéd, négy a rongálás, egy eset pedig a támadás kategóriájába tartozott. Az első esetben bejelentés érkezett Alapítványunkhoz, hogy a Facebook közösségi oldalon egy csoportban kirekesztő képet osztottak meg. A kép a miniszterelnököt ábrázolja a parlamentben, amint maga előtt tart egy táblát, rajta a következő felirattal: „Apám: cigány; Anyám: zsidó; 22 éve igyekszem eladni Magyarországot”. A második esetről szintén bejelentés alapján szereztünk tudomást. Ebben a posztoló egy történetet írt le, melyben egy taxis a Dohány utcai zsinagógánál kért volna felvilágosítást a falon lévő feliratra vonatkozóan. Magyarázata szerint azért kérdezte utasát, mert „az orráról, a szeméről és hajáról” látta, hogy zsidó. A harmadik esetben a Városligetben tiltakozások voltak és egy arra járó biciklista szitkozódva azt mondta, hogy „Amíg Hitler volt, ti nem voltatok b.zdmeg”. A rongálások esetében egy választási plakát összefirkálásáról – Dávid-csillag festéséről – és egy buszmegálló táblájának összefirkálásáról – zsidók halálba küldéséről – adtunk hírt. A harmadik rongálás Kecskeméten történt, ahol egy férfi önkényuralmi jelképeket

(horogkeresztet) és „Auschwitz”, „gestapó” feliratokat festett a tulajdonosok házára, autóra, sőt az egyik jármű kerekeit is kiszurkálta. Tettét követően fejbe lőtte magát. A negyedik esetben Soroksáron piros és fekete festékszóróval több házra és autóra horogkereszteket és egyéb kirekesztő szöveges fenyegetéseket festettek. Ebben a hónapban a támadás kategóriájába tartozó esemény is történt, ami statisztikánk szerint egyébként nagyon ritka Magyarországon. Bántalmaztak egy kanadai rabbit Budapesten az Árkád üzletházban található I-Style üzletben. A rendőrség példaértékű nyomozásának köszönhetően másnapra elfogták az elkövetőt.

A További gyűlöletesemények kategóriába ebben a hónapban két esemény került.

Az egyik híroldal számolt be róla, hogy egy ismeretlen körülmények között keletkezett szórólapot kapott a szerkesztőségük a 2018-as választás hajrájában. Az íromány a Jobbik vezetőségét feketíti be – Vonát és Z. Kárpát Dánielt zsidónak titulálva – de ezenkívül nem mond semmit. A második esetben a CEU egyik alkalmazottjáról cikkeztek, aki egy bizonyos Basil Hararah, gázai menekült és a cikk szerint gyakran oszt meg antiszemita felhangú posztokat a közösségi oldalán.

Alapítványunknak ebben a hónapban nem volt hivatalos eljárásban kezdeményezett ügye, illetve korábbi ügyeinkkel összefüggésben sem kaptunk értesítést azok előmozdulásáról.

A TETT ÉS VÉDELEM ALAPÍTVÁNY

Az antiszemitizmus jelensége nem új keletű Magyarországon. A korábban tapasztalt gyűlöletbeszéd azonban egyre jobban eluralkodik a közéletben. A helyzetet súlyosbítja, hogy a nyíltan antiszemita, rasszista nézeteket valló Jobbiknak negyvenhárom országgyűlési képviselője van, így az antiszemita gyűlöletbeszéd a parlamentben, valamint szervezett rendezvényeken is sokkal inkább megjelenik. Ezek a tényezők hívták életre a Tett és Védelem Alapítványt. A Tett és Védelem Alapítvány a hazai jogrendszer által biztosított civil szerveződési lehetőségek közül az alapítványi formát választotta; bejegyzése 2012 novemberében történt meg. Az Alapítvány a romló minőségű közbeszéd, a kirekesztés, az antiszemitizmus táptalaját adó ismerethiány, valamint az atrocitások és a törvénszegések elleni erélytelen jogi

fellépéssel szemben kíván új alternatívát nyújtani.

ÖSSZEFOGÁS

A Tett és Védelem Alapítvány bejegyzett civil szervezet. Az Alapítvány munkájában közreműködők között vannak a status quo/chábád EMIH, a reform irányzatú Szim-Salom vezető személyiségei és az irányzatoktól független, de a társadalom elismert tagjaiként számon tartott emblemikus személyiségek egyaránt. Az Alapítvány kurátorai megjelenítik a Magyarországon működő legfontosabb zsidó vallási és kulturális irányzatokat és így szimbolikusan is kifejezik, hogy az antiszemitizmus elleni fellépés mindannyiunk közös ügye.

BRÜSSZEL INTÉZET

Az antiszemita gyűlöletcselekmények monitorozását a **Tett és Védelem Alapítvány** által életre hívott **Brüsszel Intézet**, az **Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ)** által kidolgozott és javasolt módszerek alapján végzi. Az Intézet, a monitoringmunka során, az antiszemita jelenségeket különböző, standardizált források által nyújtott információk alapján rögzíti és elemzi. Az incidenseket hét különböző kategóriába soroló monitoringmunka forrásai többek között: az Intézet saját Kutatási és Incidenskövetési Csoportjának forrásai, a sajtóban és a közmédiában fellelhető információk, valamint a kormányzati szervekkel kötött megállapodás keretében lehetőség nyílik a bírósági, a bünyügyi és egyéb államigazgatási területek adatbázisaiban fellelhető releváns adatok felhasználására is. Az

Intézet létrehozta és üzemelteti az **+36 510 0000** számon elérhető **FORRÓDRÓT**-ot, melyen antiszemita és zsidóellenes megnyilvánulások bejelentésére nyílik lehetőség.

A **Brüsszel Intézet** kutatási terve a havi rendszeres monitoringjelentések közzétételén túl magába foglalja egy átfogó, a zsidóságot érintő, kvalitatív és kvantitatív módszereket is alkalmazó kutatást, valamint az egész társadalomra kiterjedő felmérést az antiszemitizmus jelenlegi helyzetével kapcsolatban. A program részét képezi továbbá egy olyan differenciált képzési program kialakítása, mely az állami ügyintézés különböző szintjei és szereplői számára biztosít felkészítést a rasszista és antiszemita jelenségekkel kapcsolatos fellépésről, eljárásokról iskolai és továbbképzés-rendszerű tananyagok formájában.

A JELENTÉSRŐL

A magyarországi antiszemitizmus megítélése, kezelése sokszor rendkívül szélsőséges. Egyrészt hallani olyan hangokat, amelyek lekicsinylik az ilyen cselekmények, megnyilvánulások súlyát. Az is előfordulhat azonban, hogy egy-egy kirívó eset kapcsán az a kép alakul ki, hogy ezek az esetek elárasztják a közéletet. A tényleges helyzet megismerése a valós problémák kezelésének elengedhetetlen feltétele, ezért a Tett és Védelem Alapítvány feladatának tekinti, hogy pontos és minél teljesebb képet adjon a magyarországi antiszemitizmus mértékéről. Ennek egyik eszköze az antiszemita gyűlölet-bűncselekmények és incidensek¹ monitorozása. Ennek eredményét az Alapítvány havi rendszerességgel teszi közzé. A havi beszámolókon kívül minden évben részletesebb elemzéseket is magába foglaló összefoglaló jelentést készít az adott évben elkövetett cselekményekről.

A gyűlölet-bűncselekmények elleni küzdelem kiemelt fontossággal bír, mivel ezek eltérnek más bűncselekménytípusoktól. Ezek a bűncselekmények egyfajta üzenetnek tekinthetők, így túlmutatnak magán a cselekedeten. Ez a többletjelentés a társadalom különböző színterein manifesztálódik: az egyén, a megtámadott csoport és végül az egész társadalom szintjén. Az áldozatok pszichológiailag, érzelmileg nagyobb traumát élhetnek át. Ennek a cselekménytípusnak nagy hatása van arra a csoportra nézve is, amelyhez a megtámadott egyén tartozik. Ezen cselekmények áldozatai sokszor felelősek, mivel számtalan esetben a támadás nem egy bizonyos személyre irányul, hanem bárkire, aki az adott – éppen megtámadott – csoport tagja. Éppen ezért ezen csoport tagjai érzelmileg szintén involválódnak, illetve attól félhetnek, hogy a jövőben ők maguk is ilyen elítélés motíválta bűncselekmény célpontjaivá válhatnak. Ez különösen igaz azokra a csoportokra, melyek hosszú idő óta ki van-

nak téve ennek. Annak hosszas bizonyítása pedig szükségtelen, hogy a zsidóság ebbe a körbe tartozik. Ezek a cselekmények sértik azt a normát, miszerint a társadalom tagjai egyenlők. Egyrészt felbátorítja az elkövetőket vagy akár másokat, hogy a jövőben hasonló cselekményeket kövessenek el, másrészt pedig az ilyen esetek nem megfelelő kezelése az egész társadalomra nézve is súlyos következményekkel járhat. (Levin és McDevitt 1999, 92–93; OSCE/ODIHR 2009a, 19–21; OSCE/ODIHR 2009b, 17–18; Perry 2001, 10)

Általánosságban elmondható, hogy kevesebb gyűlöletcselekményt jelentenek, illetve dokumentálnak, mint amennyi valójában megtörténik. Az áldozatok sokszor nem jelentik ezeket a rendőrségnek. Ennek több oka lehet. Egyrészt sokan nem bíznak abban, hogy a hatóságok megfelelően kezelik ezeket az eseteket, akár a felkészületlenség, akár előítéletesség okán. Bizonyosan sok áldozat van, aki nem ismeri a vonatkozó jogszabályokat. Az áldozatok érezhetnek szegényt is vagy tarthatnak attól, hogy védett tulajdonságuk kiderül. Az alulműködés is sok esetben előfordul, vagyis a hivatalos szervek nem állapítják meg a gyűlöletmotívációt. Éppen a civil szervezetek azok, akik segíthetnek ezen problémák orvoslásában. Különösen hasznos lehet az állami szervekkel – például rendőrséggel, ügyészséggel – való együttműködés.² A civil szervezetek által készített jelentések alkalmasak lehetnek arra, hogy a hivatalos szervek figyelmét felhívják az országban elkövetett, gyűlölet motíválta cselekményekre. Az összegyűjtött adatok alapján hosszú távú trendek rajzolhatók fel. A civil szervezetek segíthetnek egy-egy eset jogi útra való terelésében, elláthatják az áldozatok védelmét, illetve más módokon segíthetik őket. Ezek a szervezetek közvetítőként is szolgálhatnak az áldozatok és a rendőrség között. (OSCE/ODIHR 2009b, 34–36)

¹ Ezek részletes definícióját lásd a *Módszertan* részben.

² Jó példa erre a Community Security Trust (CST) és a londoni, illetve a manchesteri rendőrség együttműködése. (CST 2013)

MÓDSZERTAN³

A jelentés kétféle cselekménnyel foglalkozik: gyűlölet-bűncselekményekkel és gyűlölet motiválta incidensekkel. Jelentésünkben a kétféle cselekményt együttesen gyűlöletcselekményeknek nevezzük. Ezeket az EBESZ a következőképpen definiálja⁴ (OSCE/ODIHR 2009b, 15–16):

- gyűlölet-bűncselekmény: olyan a büntetőjog szerinti bűncselekmény, amelyet emberek bizonyos csoportjaival szembeni előítélet motivál⁵
- gyűlölet motiválta incidens: olyan cselekmény, amely szintén az emberek bizonyos csoportjaival szembeni előítéleten alapul, de nem éri el a bűncselekmények szintjét

Az egyes gyűlölet-bűncselekmények kiemelt jelentőségét mutatja, hogy számos ország büntető törvénykönyve elkülönülten foglalkozik ezekkel az esetekkel. A magyar büntetőjog kétféle gyűlölet-bűncselekményt nevesít: a közösség tagja elleni erőszak, valamint a közösség elleni uszítás büntetett. Az újonnan elfogadott Büntető törvénykönyv (2012. évi C. törvény) az emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni bűncselekményekről szóló XXI. fejezetének 216., valamint a köznyugalom elleni bűncselekményekről szóló XXXII. fejezetének 332. szakasza foglalkozik ezekkel. A közösség tagja elleni erőszak büntette akkor állapítható meg, ha az elkövető a sértettet azért, mert az valamely védett csoporthoz tartozik, bántalmazza, kényszeríti. Ezen kívül akkor is, ha riadalomkeltésre alkalmas kihívóan közösségellenes magatartást tanúsít. A büntett csak akkor valósul meg, ha ennek konkrét sértettje van. A közösség elleni uszítás leginkább gyűlöletbeszédet jelent, és a tényállás megállapításának

feltétele, hogy azt nagy nyilvánosság előtt követik el. Az uszítás nem konkrét személy, hanem egy csoport ellen irányul. Fontos kiemelni, hogy más bűncselekmények is minősülhetnek úgy, hogy azokat rasszista indítékkal követték el. Ebben az esetben a bíróságnak súlyosabb ítéletet kell hoznia.⁶ (TASZ 2012, 3–4) Ezekon kívül a Btk. 333. szakasza a nemzetiszocialista rendszer bűnei tagadásának büntetéről szól. A 335. szakasz pedig a különböző önkényuralmi jelképek (többek között horogkereszt, SS-jelvény, nyilaskereszt) terjesztését, nagy nyilvánosság előtti használatát és közszemlére tételeit tiltja.

Jelentésünkben olyan gyűlölet-bűncselekményeket és gyűlöletincidenseket mutatunk be, amelyek motivációja antiszemitizmus. Ilyen cselekménynek számít minden, ahol annak elkövetője, célpontja, módszere vagy üzenete erre utal. A célpont lehet személy, csoport, rendezvény, épület, emlékmű vagy egyéb tulajdon. Fontos, hogy csak abban az esetben beszélhetünk antiszemita motivációról, ha kifejezetten a zsidósághoz való tartozás feltevése miatt választotta az elkövető az adott célpontot. Ilyen módon lényegtelen, hogy a feltevés valós-e: a zsidósághoz való vélt tartozás is elegendő. A monitorozás során gyűlöletcselekménynek tekintünk egyrészt mindent, ami a gyűlölet-bűncselekmény kategóriájába esik. Ezek lehetnek a Büntető törvénykönyv által nevesített bűncselekmények (közösség tagja elleni erőszak, közösség elleni uszítás, nemzetiszocialista rendszer bűneinek tagadása, önkényuralmi jelképek használata), azonban más a Büntető törvénykönyvben szereplő tettek is, ha az előítéletes motiváció bizonyítható. A gyűlöletincidensek azonosításakor különböző, a monitorozás során rögzített⁷, indikátorok vizsgálata alapján

³ A módszertanunk lényegében változatlan a monitoringtevékenység 2013 májusi megkezdése óta. A módszertant Barna Ildikó dolgozta ki, az ő szövegét emeltük át ebbe a fejezetbe. Az apró formai változtatásokat külön jelezzük.

⁴ A gyűlölet-bűncselekmények tudományos meghatározása rendkívül ellentmondásos és szerteágazó. (Erről bővebben lásd Chakraborti és Garland 2009, 4–7). Ezek a definíciók fontos adalékként szolgálhatnak a bűncselekmények megértéséhez, azonban a gyakorlati munkában nehezen használhatóak. Ez tette szükségessé egyszerűbb, gyakorlatiasabb meghatározások kialakítását.

⁵ Ez alapján például a gyűlöletbeszédet az EBESZ nem tekinti gyűlölet-bűncselekménynek, mivel az adott viselkedés az előítéletes motiváció nélkül már nem lenne bűncselekmény. (OSCE/ODIHR 2009a, 24) Ennek általunk való kezeléséről lásd később.

⁶ A Btk. szó szerinti nem tartalmazza a rasszista indítékot, de például az „aljas indok” minősítést kimeríti, ha valaki ilyen indítékkal követ el bűncselekményt.

⁷ Ezeket a *Módszertan* későbbi részében mutatjuk be.

döntünk arról, hogy az adott tettnek lehetett-e antiszemitizmus a motivációja.

Az antiszemita gyűlöletcselekmények minél szélesebb körű monitorozásához sokféle forrás együttes használatára van szükség. Különösen fontosak számunkra az áldozatok bejelentései. Ha az áldozat nekünk nem tud, vagy nem akar bejelentést tenni, akkor egy közvetítő bevonásával értesülhetünk az incidensről. Ilyen közvetítő lehet az áldozat hozzátartozója, ismerőse, az eset tanúja vagy egy másik civil szervezet. A bejelentések megkönnyítését szolgálja az Alapítvány – korábban említett – huszonegy órás telefonos forródrótja. Ezen kívül lehetőség van online bejelentésre, amelynek során a bejelentő még inkább megőrizheti anonimitását.

Az Alapítvány deklarált célja, hogy kapcsolatban álljon a hatóságokkal, mivel lehetséges, hogy az áldozat először hozzájuk fordul vagy egy szemtanú őket értesíti.

Fontos információforrást jelentenek a különböző médiumok: a televízió, a rádió, valamint a sajtó nyomtatott, illetve internetes változata. A jelentés lényeges részét képezi a mostanában egyre nagyobb fenyegetettséget jelentő úgynevezett virtuális gyűlölet monitorozása.

Ezen médiumok monitorozását egyrészt fizetett szakemberek látják el professzionális sajtófigyelés keretei között, másrészt önkéntesek is folyamatosan figyelik a médiumokat és a kinyert információt továbbküldik a Brüsszel Intézet munkatársainak feldolgozásra. Fontosnak tartjuk, hogy lehetőség szerint a média egy mind nagyobb szeletét folyamatos monitorozás alatt tarthassuk. Ez kiterjed nagyjából az összes fogható tévé- és rádióadóra, az összes nagyobb példányszámú nyomtatott sajtótermékre, illetve az interneten nem csupán a hírportálok, de a közösségi oldalak és a szélsőséges, uszító honlapok monitorozására is. A monitorozás folyamata szisztematikusan, pontosan kidolgozott sztenderdek alapján történik.

A monitorozott gyűlöletcselekmények között vannak olyanok, amelyeket a statisztika részének tekintünk, vannak azonban

olyanok is, amelyeket rögzítünk, de a havi statisztikába nem számítjuk bele.⁸

Gyűlöletesemények, amelyek beleszámítanak a statisztikába

- csak Magyarországon történt gyűlöletesemények; függetlenül attól, hogy az áldozat magyar állampolgár-e
- minden cselekedet, esemény, atrocitás, amely zsidó személyek, szervezetek vagy tulajdon ellen irányul és ahol bizonyítható az antiszemita szándék vagy tartalom, vagy ahol a támadás azért történt, mert az áldozat zsidó vagy azt gondolták róla, hogy zsidó
- bármilyen zsidó intézmény, épület tudatos és indokolatlan megrongálása (akkor is, ha a rongáláshoz nem társul további explicit antiszemita üzenet [például egy zsinagóga ablakát bedobják kővel])
- antiszemita kommentek blogokon, fórumokon, közösségi oldalakon, amelyeket jelentettek a Tett és Védelem Alapítványnak
- antiszemita és neonáci anyagok eljuttatása egyes zsidó személyekhez, zsidó szervezetekhez, intézményekhez
- antiszemita és neonáci anyagok kihegyezése egyes zsidó személyek tulajdonához, zsidó szervezetekhez, intézményekhez
- Izraellel és a cionizmussal kapcsolatos kritikák, ha azok túlmennek a politikai közlésen és hagyományos zsidóellenes sztereotípiák előhívását szolgálják
- események, amelyek alkalmasak arra, hogy zsidókban félelmet keltsenek

Gyűlöletesemények, amelyek nem számítanak bele a statisztikába⁹

- Magyarországhoz, magyarországi zsidósághoz kötődő antiszemita gyűlöletcselekmények, amelyek valamiért nem tartoznak a statisztikába. Ennek több oka lehet: nem Magyarországon történtek, nem egyértelműsíthető az antiszemita szándék, nem világosak az eset körülményei, vagy egyszerűen nincs olyan súlya a történéseknek.

⁸ Ennek kialakításához felhasználtuk a következőket: ADL 2012, CST 2013

⁹ A statisztikába nem számító gyűlöletcselekmények leírását pontosítottuk, ez eltér a 2013-as indulás utáni meghatározástól.

- Gyűlöletkifejezések, amelyek honlapon, kommentekben és online fórumokon rendszeresen megjelennek és nem érkezett róluk személyes bejelentés a Tett és Védelem Alapítványhoz.
- Egyéb hírek, melyek csak közvetetten kapcsolódnak az antiszemitizmushoz

A regisztrált cselekmények több jellemzőjét is rögzítjük. Korábban említettük, hogy különböző indikátorokat használunk, amelyek segítségével valószínűsíthető, hogy az adott cselekedet elkövetésének motivációja előítélet volt. Ezek az indikátorok az elkövető különböző jellemzőire, az áldozatra vonatkozó adatokra, a cselekmény helyszínére, időpontjára, az esemény esetleges előzményeire vonatkoznak. Az adatgyűjtés során ezeket rögzítjük. Ezen kívül vizsgáljuk, hogy az adott cselekménynek voltak-e és ha igen, milyen – akár büntetőjogi – következményei.

Az egyes cselekmények regisztrálása mellett fontos azok kvalitatív különbségeinek megragadása is. Az esetek tipizálását kétféle módon is elvégezzük. Az egyik kategóriarendszer szerint a következő típusokat különböztetjük meg: közösség elleni uszítás, közösség tagja elleni erőszak, önkényuralmi jelkép használata és nemzetiszocialista rendszer bűneinek tagadása, holokauszttagadás.

A másik kategorizáláskor a *Nézzünk szembe a tényekkel!* ajánlása alapján hétféle cselekménytípust különböztetünk meg, amelyek a következők (CEJI 2012, 10–12):

- Emberölés: halált okozó, személy elleni támadás
- Súlyos fizikai erőszak
  - személy elleni támadás, amely súlyos testisértést okozhat
  - fegyverrel vagy más, sérülés okozására alkalmas eszközzel elkövetett támadás
  - tulajdon elleni támadás, amely során az ingatlanban tartózkodó emberek meghalhatnak
  - bombák és levélbombák
  - emberrablás

- Támadás
  - személy elleni fizikai támadás, amely nem életveszélyes és nem súlyos
  - az áldozat védekezése vagy menekülése következtében sikertelen támadási kísérlet
  - emberek tárgyakkal való megdobálása, azt az esetet is ide értve, amikor a dobás célt tévesztett
- Rongálás
  - tulajdon elleni fizikai támadás, amely nem okoz életveszélyt
  - tulajdon meggyalázása
  - gyújtogatás, amely nem okoz életveszélyt, sikertelen gyújtogatási kísérlet
- Fenyegetés
  - egyértelmű vagy konkrét szóbeli vagy írásos fenyegetés
  - „bombatámadás”, amelyről később kiderül, hogy csupán megtévesztés volt
  - zaklatás
  - rágalmozás
- Gyűlöletbeszéd
  - nyilvános gyűlöletbeszéd
  - virtuális gyűlölet
  - sértő magatartás
  - egynél több címzettnek elküldött sértő írás
  - irodalom és zene
- Diszkriminációs esetek

Fontosnak tartjuk a gyűlöletcselekmények kontextusba helyezését is. Ezek a tettek ugyanis nem légtüres térben léteznek és egyáltalán nem függetlenek attól a társadalmi és kulturális környezettől, amiben történnek. Lényeges ezen cselekmények dinamikája is: sokszor inkább folyamatokról, mintsem különálló eseményekről van szó. (Perry 2001, 8) A statikus adatokon kívül rövid leírásokat is közlünk az egyes esetekről, ami segít a cselekményt körülvevő környezet megértésében.¹⁰ Az idősoros adatok elemzésekor pedig gondot fordítunk az események dinamikájának bemutatására.

¹⁰ Éppen az ilyen leírásokat tartja Perry (2001, 18) az Anti-Defamation League jelentések egyik legnagyobb pozitívumának.

ANTISZEMITA GYŰLÖLETCELEKMÉNYEK – 2018. ÁPRILIS

A Tett és Védelem Alapítvány februári monitoringtevékenysége során nyolc antiszemita gyűlöletcselekményt azonosított, melyből három eset a gyűlöletbeszéd, négy eset a rongálás és egy eset a támadás kategóriájába tartozott.

GYŰLÖLETBESZÉD

Kirekesztő képet posztoltak a Facebookon
Forrás: facebook.com; Tett és Védelem;

2018. április 4. Bejelentés érkezett Alapítványunkhoz egyik önkéntesünktől, hogy a Facebook közösségi oldalon egy „Kalandvágyból Itthon Maradtak” elnevezésű csoportban kirekesztő képet osztottak meg. A kép a miniszterelnököt ábrázolja a parlamentben, amint maga előtt tart egy táblát,

forrás: facebook.com / Tett és Védelem

rajta a következő felirattal: „Apám: cigány; Anyám: zsidó; 22 éve igyekszem eladni Magyarországot”. A képet, melyen kifejezetten rasszista indítatásból a miniszterelnöknek tulajdonított üzenetet montíroztak, annak valótlan, rosszindulatúan kirekesztő tartalma miatt jelentettük a szolgáltató felé. A képhez hozzászólók közül egyöntetűen elítélték azt, hogy – vélt, vagy valós – származás alapján ítélkezzenek másokon. A

kommentelők döntő többsége rasszistának, ízléstelennek vagy éppen primitívnek találta a megosztott tartalmat.

Kirekesztő eseményről írtak a Facebookon
Forrás: facebook.com; Tett és Védelem;

2018. április 12. Bejelentés érkezett Alapítványunkhoz egyik szimpatizánsunktól, hogy a Facebook közösségi oldalon egy személy egy ismerőse történetét osztotta meg. „Egy ismerősöm tegnap beült egy taxiba, a Deák téren. Amikor a taxi a Dohány utcai

forrás: facebook.com / Tett és Védelem

zsinagóga elé ért, a taxis a következő mondatot mondta az utasának: „Le tudná nekem fordítani a zsinagógán levő feliratot?” (Utalás a héber nyelvű szövegre.) Az utas: „Ezt miért kérdi tőlem?” Taxis: „Mert az orráról, a szemérről és hajáról látom, hogy zsidó!”. Az utas megállította a taxit és fizetés nélkül kiszállt, a taxis ezt nem kifogásolta. HÁT ITT TARTUNK.” A hozzászólók elítélték az eseményt és Alapítványunk figyelmébe ajánlották az esetet. Alapítványunk felvette a kapcsolatot az eseményt megosztóval és kiderült, hogy a taxis egy „független szolgáltató” volt. Azonosítása folyamatban van.

*Antiszemita megnyilvánulásokkal
fejezte ki nem tetszését egy bringás*
Forrás: zoom.hu

2018. április 26. Április 26-án a Városliget átépítése ellen tiltakozó ligetvédők egy csoportja összetűzésbe keveredett a helyszíre rendelt biztonsági őrrel. Azon a napon

forrás: zoom.hu

több helyen is demonstráltak a ligetvédők. A zoom.hu beszámolt egy kevésbé agresszív, ám verbálisan meglehetősen kirekesztő eseményről is, melyről videófelvétel is készült.¹¹ Egy középkorú, biciklin ülő, kék felsős férfi megállt és nézelődött, majd mikor észrevette a kamerát elkezdett szitkozódni, és olyanokat mondott, hogy „tipikus héber, úgy utállak titeket, mint a szart. Amíg Hitler volt, ti nem voltatok b.zdmeg. Meg buzi se. Se buzi, se zsidó”

RONGÁLÁS

forrás: Tett és Védelem

*Választási plakátokat
firkáltak össze Budapesten*
Forrás: Tett és Védelem;

2018. április 4. Bejelentés érkezett Alapítványunkhoz egyik önkéntes támogatójától, hogy a Budapest III. kerületi Csobánka téren kihelyezett választási plakátokra ismeretlenek Dávid-csillagot és „Hitler-bajuszt” firkáltak. Az egyik plakát az Együtt politikusát, Pataki Mártont ábrázolta, homlokán egy Dávid-csillaggal. A másik plakát a Jobbik reklámja volt: Z. Kárpát Dániel arcára bajuszt firkáltak és alá írták: „NÁCI”.

*Buszmegállótábla rongálásáról
érkezett bejelentés*
Forrás: facebook.com;
Tett és Védelem;

2018. április 4. Bejelentés érkezett Alapítványunkhoz, hogy a Facebook közösségi oldalon egy személy megosztott egy fényképet, amin egy összefirkált buszmegállótábla látható. Az eset a posztoló elmondása alapján a budapesti XV. Kerületben, a Pozsonyi

forrás: facebook.com / Tett és Védelem

utca megállóban történt. Az ismeretlen elkövetők fekete fileccel „Halál (sorosra) a zsidókra” feliratot firkáltak.

*Kecskeméten horogkeresztet
és más feliratokat rajzolt autókra egy férfi*
Forrás: hiros.hu

2018. április 20. „Különös öngyilkosság helyszíne volt pénteken hajnalban a Mátyás király körút egyik családi háza” – kezdte beszámolóját Kecskemétről a hiros.hu. Egy férfi ennek a háznak a kapujában föbbe lőtte magát. A középkorú férfi egy hátsó épületrészben lakott, és mielőtt végzett volna magával önkényuralmi jelképeket (horogkeresztet) és „Auschwitz”, „gestapó” feliratokat festett a tulajdonosok házára, autóira, sőt az egyik jármű kerekeit is kiszurkálta. Mindez április 20-án hajnali 3 óra tájban történt, a szomszédok csak reggel szembesültek a történetekkel. A lap megpróbálta megszólal-

¹¹ <https://zoom.hu/hir/2018/04/26/itt-a-felvetel-ahogyan-leutik-a-ligetvedoi-nikoletta-agyrazkodast-szenvedett/>

forrás: hiros.hu

tartalmú fenyegetéseket festettek. A tudósítás szerint a képek egy Facebook-csoportban jelentek meg. Az ügy további kimeneteléről nem áll rendelkezésünkre információ – a Facebook-poszt alapján történt feljelentés.

TÁMADÁS

Bántalmaztak egy kanadai rabbit Budapesten

Forrás: Tett és Védelem;

tatni a tulajdonosokat, akik már próbálták eltüntetni a rongálás nyomait, de nyilatkozni nem akartak. Annyit mondtak bosszút sejtene a háttérben. Keresték az ügyben a rendőrséget is, ott azt mondták közigazgatási eljárás keretében vizsgálják az öngyilkosság körülményeit.

Horogkeresztet festettek több soroksári házra

Forrás: infostart.hu

2018. április 25. Az infostart.hu hírportál számolt be róla, hogy Soroksáron piros és fekete festékszóróval több házra és autóra horogkereszteket és egyéb kirekesztő

2018. április 5. Bántalmaztak egy kanadai rabbit Budapesten az Árkád üzletházban április 5-én, nem sokkal dél előtt. Az ügyben – részben Alapítványunk közbenjárásának köszönhetően – az elkövetőt viszonylag hamar azonosították és a BRFK X. kerületi Rendőrkapitányság őrizetbe vétel mellett eljárást indított ellene.

Az Árkád üzletház I-Style üzletében támadta meg és tettelesen bántalmazta a Pécsah ünnepére családjával Magyarországra látogató kanadai rabbit az ismeretlen férfi. Minden előjel nélkül megütötte a rabbit, a fejről leverte a kipát, majd sebtében próbált távozni az üzletből. Az eset 11.50-kor történt és szemtanúja volt a rabbi felesége, lánya és testvére is. Az elkövető a tette után inkább elmenekült.

Forrás: infostart.hu / facebook.com

Alapítványunk feljelentést tett az ügyben és közösségi oldalán kérte azok jelentkezését, akik információval tudnak szolgálni az elkövetőről.

A rendőrség példaeértékű nyomozásának köszönhetően másnapra elfogták az elkövetőt és közösség tagja elleni erőszak vádjával gyorsított eljárás keretében továbbították az ügyet a Bíróságra. A BTK szerint, az ilyen cselekmények maximális büntetési tétele 5 évig terjedő szabadságvesztés lehet.

A rabbi bántalmazásának hírére a közösségi médiában több ezren ítélték el a támadást és fejezték ki együttérzésüket a rabbi családjával.

forrás: Tett és Védelem

TOVÁBBI GYŰLÖLETCELEKMÉNYEK

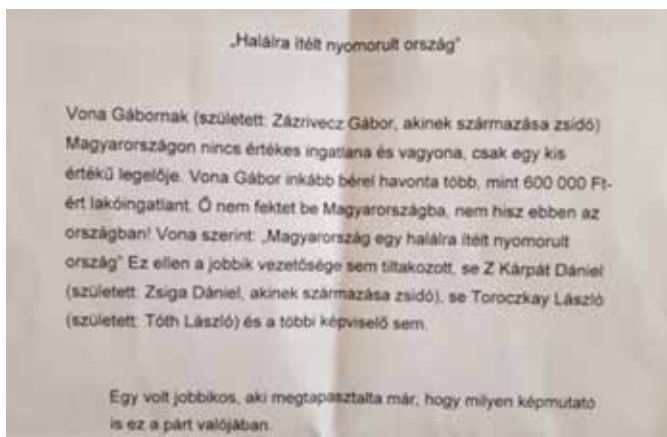

A Tett és Védelem Alapítvány monitoring-
tevékenysége során 2018 márciusában két
olyan esetet azonosított, amelyek gyűlölet-
cselekmények, ám jelentéktelenségük vagy
az antiszemita szándék egyértelműségének
hiánya miatt nem képezik részét a statisztika-
knak.

Kirekesztő kampányszórólap

Forrás: valasz.hu

2018. április 3. A valasz.hu egyik újság-
írója számolt be róla, hogy egy ismeretlen
körülmények között keletkezett szórólapot
kapott a 2018-as választás hajrájában. Az ál-
taluk csak „kézműves szórólapnak” nevezett
íromány a Jobbik vezetőségét támadja – Vo-
nát és Z. Kárpát Dánielt zsidó származású-
nak beállítva. Az íromány tulajdonképpen
nem állít semmit, amit a cikk írója is kiemel:
*„A szövegértelmezésével még nem sikerült vé-
gezni, mivel elakadtam ott, hogy igaz hazafi
csak az lehet, akinek Magyarországon van pa-
lotája, és nem zsidó jobbikos vezető.”*

*Antiszemitizmus
a CEU alkalmazottjánál?*

Forrás: 888.hu

2018. április 6. A 888.hu híroldal számolt
be róla, hogy egy bizonyos Basil Hararah
rendre antiszemita felhangú posztokat oszt
meg közösségi oldalán. Basil Hararah –
a portál szerint palesztin, gázai menekült – a
CEU Open Learning Initiative nevű prog-
ramjának alkalmazottja és nyilvánosan „zsi-
dózik” és antiszemita képeket, dzsihadista
költőket népszerűsít beszédeiben és a közös-
ségi oldalakon. Hararah rendszeresen rea-
gál a Budapesti Szolidaritás Palesztinával
Facebook-oldal posztjaira is. Kedveléseivel
kapcsolatban említik, Joseph Massad egyik
előadását: a palesztin professzor, akit a CEU
2015-ben meg is hívott Magyarországra,
gyarmatosító, rasszista projektnek nevezte a
zsidó államot. *„Nem tudunk másra gondolni,
mint hogy Hararah egyetért ezekkel az anti-
szemita nézetekkel.”* – írták.

A 888.hu hozzátette, rövid kutatás után
rátaláltak még Hararah nevé-
re. A Szombat folyóirat tava-
lyi cikke szerint Hararah egy
2016-os tüntetésen *„mindjárt
első mondatában palesztin gye-
rekek ok nélküli lemészárlásával
vádolta Izrael államot. Az ese-
ményen elszavalták Mahmoud
Darwish palesztin költő egy ver-
sét is: a költő arról ismert, hogy
egyik versében zsidókat eszik
meg: 'a bitorlók (értsd: az izrae-
liek) húsa lesz ételém'. Nem kell
sokat keresgélni Hararah Fa-
cebook-oldalán sem, hogy anti-
szemita bejegyzéseket találjunk:
egy arab nyelvű hírt – melyben
Erdogan török államfő „hazugnak” nevezte „a
zsidókat” – például mindenfajta kommentár
nélkül osztott meg”* – hivatkozott a Szombatra
a híroldal.

forrás: valasz.hu

KÖZÖSSÉGI HÍREK, REAKCIÓK

Benjamin Netanjahu a választás után látogatásra hívta Orbán Viktort
Forrás: MTI;

2018. április 9. Telefonon gratulált Benjamin Netanjahu izraeli miniszterelnök Orbán Viktor magyar miniszterelnöknek újráválasztásához – írta az MTI az izraeli sajtó jelentése alapján. A beszélgetés során Netanjahu meghívta Orbán Viktort egy hivatalos látogatásra, melyre a közeljövőben kerülhetne sor.

Netanjahu tavaly júliusban hivatalos látogatást tett Magyarországon, s ezzel több évtized után ő volt az első izraeli kormányfő, aki Budapestre látogatott. Azóta is élénk gazdasági és politikai kapcsolatok vannak a két ország között, Izraelnek különösen fontos partner Magyarország, ahol Közép-Kelet Európa egyik legnagyobb zsidó közössége él.

Szalai Kálmán kapta a 2018. évi Scheiber Sándor-díjat
Forrás: Tett és Védelem; kormány.hu

2018. április 11. Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere megbízásából Soltész Miklós, az EMMI egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkára átadta a 2018. évi Scheiber Sándor-díjat. A magyarországi zsidó közösség életében

forrás: kormány.hu

rangos kitüntetésben idén Szalai Kálmán, a Tett és Védelem Alapítvány titkára részesült a zsidó közösség érdekében és az antiszemitizmus elleni küzdelem terén végzett kiemelkedő tevékenysége elismeréseként.

Az átadóünnepségen Soltész Miklós hangsúlyozta, hogy Magyarországon a zsidó közösség is teljes biztonságban él, köszönhetően az elmúlt években tett pozitív és határozott kormányzati lépéseknek. Az államtitkár elmondta, hogy hazánkban zéró tolerancia van az antiszemitizmussal szemben, a kormány bevezette a holokauszt áldozatainak emléknapját és büntető törvénykönyvi tényállássá tette a holokauszt tagadását.

A díjazott laudációját Oberlander Báruch, a Scheiber Sándor-díj bírálóbizottsága tagja, a Sász Chevra Lubavicsi Zsinagóga rabbija, a Pesti Jesiva – Zsidó Oktatási Központ vezetője tartotta. A méltatás kiemelte, hogy a díjazott kiterjedt oktatói, oktatásszervezői tevékenységet folytat, számos érzékenyítő és ismeretterjesztő előadást és tréninget tart középiskolákban és egyetemeken, valamint tévészerreplések, nyilvános beszélgetések és vitaműsorok fémjelzik tevékenységét. Sokat tett a gyűlöletbeszéd elleni fellépés érdekében, valamint felemeli szavát a zsidóság mellett a többségi társadalom tagjaira is fenyegetést jelentő szándékokkal szemben. Fontos szereplője az információcserén és tudástranszferen alapuló folyamatos kapcsolattartásának is nemzetközi és hazai szervezetekkel.

A díj átadását követően Szalai Kálmán elmondta, hogy a magyar zsidó közösség tagjai egyszerre büszkék kultúrájukra, történelmükre, vallásukra és egyszerre magyar hazafiak, a nemzet építő tagjai, akik szeretnének emelt fővel hazájukban élni. A holokauszt mindennapos tagadásának és kétségbevonásának évtizedes gyakorlatát mára sikerült szinte teljesen eltüntetni a közbeszédből, ehhez persze partnerek is kelletek. „...vannak ügyek, melyben csak közös kiállással és erőink egyesítésével tudunk hatékonyan fellépni, és ez a konszenzus mielőbb elhozza azt a várt állapotot, melyben ismét együtt munkálkodik a Tett és Védelem Alapítvány küldetésének beteljesítésében a magyar zsidó közösség összes vallási szer-

vezete.” – hangsúlyozta az Alapítványunk titkára.

A díj átadásán részt vett Fülöp Attila, az EMMI egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára, valamint a hazai zsidó kulturális és közélet számos vezetője és képviselője.

*Zsidókat mentőkre
emlékeztek a Páva utcai
Holokauszt Emlékközpontban*

Forrás: MTI

2018. április 14. A holokauszt során zsidókat mentő nem-zsidók történetét 1953 óra vizsgálja a jeruzsálemi Jad Vasem múzeum, amely 1963 óta osztja ki a Világ Igaza (héberül chaszid umot ha'olam, „világ népeinek szentje”) kitüntetésekét. A kitüntetéshez számos feltételnek kell megfelelni, többek között olyan embermentőket tüntetnek csak ki, akik nem fogadtak el anyagi juttatást segítségükért cserébe. A rendezvényen három posztumusz kitüntetést adtak át.

A Páva utcai Holokauszt Emlékközpontban újabb kitüntetések adtak át magyar embermentők leszármazottainak. Az átadó ceremóniát Szita Szabolcs történész, a Holokauszt Dokumentációs Központ és Emlékhely igazgatója nyitotta meg beszédével, melyben úgy fogalmazott, hogy a második világháború során mindenki választás elé került Európában. A „korszellemet” ekkor a zsidóellenesség jelentette, és akadtak is, akik képesek voltak felismerni a veszélyt. „Számos nagy gondolkodó kiáltott fel: Európa, vigyázz!” Ők „szent emberek voltak”, akiknek „áldozatos cselekvése mindannyiunk számára fontos”. „Igaz emberek voltak, örökké igazak maradnak”- tette hozzá.

Ezt követően Magyar Levente, a Külügy- és Külügyminisztérium parlamenti államtitkára beszélt. Magyar elmondása szerint „minden keresztény, polgári értékrend talaján álló magyar család szíve mélyén hordozza a zsidó honfitársaink elvesztésében érzett mély fájdalmát”. Magyar államtitkár szerint nem csak osztozunk a fájdalomban, de az államnak meg is kell védeni a zsidó közösséget. Ez a védelem ma főleg egy „külső veszélyforrás elleni védelem”, mely mára számos európai ország zsidó közösségét

fenyegeti. „Az iszlám antiszemitizmus tombolása nem érte, nem érheti és a vasárnapi választói felhatalmazásnak köszönhetően nem is fogja elérni a magyar zsidóságot” – jelentette ki Magyar.

A harmadik beszédet Yossi Amrani, Izrael állam nagykövete tartotta. Mint mondta, az 1930-as évek a „fasiszmus és antiszemitizmus hajnala” voltak, mely időszakban a németek és „számos kollaboráns” a zsidóság elpusztítására tört. Az embermentők száma igen alacsony volt, és ezért ez a nap az emlékezés napja is. Amrani beszédében kiemelte, hogy Budapesten ma virágzó zsidó életet, zsinagógákat lehet találni, ám a város egyben gyilkosságok és erőltetett menetek helyszíne is volt. Amrani szembeállította a következő nemzedékek jobb jövője elérésének célját – azaz egy diszkriminációtól és gyűlölettől mentes világ – az emberiség huszonegyedik században tapasztalható csődjével. Mint mondta, a menekültek sorsa, illetve a szíriaiak szenvedései a polgárháború során, és saját kormányuk támadásai alatt „emlékzetnek saját erkölcsi kötelességeinkre és hiányosságainkra”. Amrani beszédében tisztázta, hogy a holokauszt a németek és csatlósai által elkövetett népirtás volt, melynek történelmi jelentősége kiemelkedik, s melyhez véleménye szerint semmi más nem fogható.

A rendezvényt a magyar és az izraeli himnusz zárta. A Világ Igaza kitüntetést 2015. január 1-éig összesen 25 685 kitüntetést ítéltek oda, ebből 823-at magyar állampolgároknak. A magyarországi embermentők adatbázisa online is elérhető.

Holokauszt-emléknap Magyarországon

Forrás: MTI; origo.hu; index.hu; kormány.hu; mandiner.hu; nepszava.hu

2018. április 15-16. Magyarországon 2001 óta minden évben április 16-án emlékezünk meg a holokauszt magyarországi áldozatairól. 1944-ben ezen a napon kezdődött a hazai zsidóság gettóba zárása. 2001. április 16-án Pokorni Zoltán akkori oktatási miniszter kezdeményezésére első alkalommal emlékeztek meg a középiskolákban szervezett formában a holokauszt áldozatairól, az Országgyűlés pedig április 17-én tartott emlékülést.

A Miniszterelnökség közleményt adott ki az emléknaphoz alkalmából. Ebben erkölcsi kötelességnek nevezik az emlékezést és a múlt bűneinek megértését, az abból való tanulást a következő generáció részére is. Hozzátették a rossz brüsszeli bevándorláspolitikát a következő generáció részére is. Hozzátették a rossz brüsszeli bevándorláspolitikát a következő generáció részére is. Hozzátették a rossz brüsszeli bevándorláspolitikát a következő generáció részére is. Hozzátették a rossz brüsszeli bevándorláspolitikát a következő generáció részére is.

Ezzel összefüggésben a két kormányzó párt, a Fidesz és a KDNP is közleményt adott ki. Előbbi azt hangsúlyozta, hogy elutasítják és elítélik a fajgyűlölet és az antiszemitizmus minden formáját. „A Fidesz-kormány továbbra is mindent meg fog tenni azért, hogy senkit ne érhesen hátrányos megkülönböztetés származása vagy vallási hovatartozása miatt.” A KDNP közleménye szerint „ezen a napon kettős feladatunk van: emlékeznünk és emlékeztetnünk kell. Fejet kell hajtaniuk az áldozatok sokasága előtt és minden erőnkkel azért kell küzdenünk, hogy soha, semmilyen diktatúra vagy ideológia ne nyomoríthassa meg honfitársaink, családjaink életét! Hinni és tenni kell azért, hogy Magyarországon nyugodt, békés, szabad és mindenki számára sikeres jövőt biztosíthassunk!”

Az LMP szintén közleményben emlékezett meg. Mint írták, a „főhajtáson túl szembe kell néznünk a múlt bűneivel és ki kell mondanunk ma is: soha többet!” Hozzátették, hogy pártjuk elkötelezett amellett, hogy „nem lehetnek másodrangú állampolgárok Magyarországon” és a különböző kulturális sajátos

ságok és hagyományok a magyar nemzeti kultúra szerves részei.

Az MSZP szerint az áldozatok emléke előtt a főhajtás mellett emlékeztetnünk kell rá, hogy hova vezet a gyűlöletpolitika, honfitársaink megbélyegzése, kirekesztése és listázása.

A Demokratikus Koalíció arra figyelmeztetett, a gettósítás előtt „annak méricskélésével kezdődött, hogy ki a „magunkfajta” és ki a „magukfajta.” Arra figyelmeztettek, hogy „máris túl messzire jutottunk azon az úton, amelynek végén a gettók, vagonok és megsemmisítő táborok állnak.”

Médiafigyelésünk alapján a Jobbik hivatalos közleményt nem adott ki, politikusaik nem szólaltak meg az esemény kapcsán – 2013 óta végzett kutatásaink szerint a Jobbik az egyetlen ellenzéki párt, amelyik nem szokott reagálni az Élet Menetére.

Az emléknaphoz kötődik a budapesti, Páva utcai Holokauszt Emlékközpont 2004. április 15-i megnyitása. Itt beszédet mondott Rétvári Bence, az Emberi Erőforrások Minisztériumának parlamenti államtitkára, József Amrani, Izrael budapesti nagykövete és Grósz Andor, a Holocaust Dokumentációs Központ és Emlékgűjtemény Közalapítvány kuratóriumának elnöke.

Izrael budapesti nagykövete arról beszélt az összegyűlteknél: küzdeni kell az antiszemitizmus ellen. „Egyesít bennünket az emlékezés, és az önvizsgálat. Egyesít bennünket az erkölcsi elkötelezettség is. Ahogyan az antiszemitizmus elleni folyamatos harcunk is egyesít bennünket. Arra szólítom fel Magyarországot új

forrás: MTI

kormányát, hogy alkalmazza az antiszemitizmus elleni harc területén nemzetközileg elfogadott irányelveket. Ez már régóta esedékes.” Hozzátette, hogy „napjainkban viszont Magyarországon tanúi lehetünk a zsidó kulturális és vallási élet újjáéledésének, a pusztítást legyőző életnek.” Rétvári Bence reményét fejezte ki, hogy a zsidó közösségeket a jövőben is meg tudják védeni nemcsak a régi, hanem az új típusú antiszemitizmussal szemben is. Hangsúlyozta, hogy „az elmúlt években Magyarországon nemcsak szavak hangzottak el

forrás: MTI

az antiszemitizmus ellen, hanem tettek is, ezért, ennek köszönhetően visszaszorult az antiszemita közbeszéd Magyarországon.”

Grósz Andor kiemelte: felfoghatatlan a tragédia, amelyet a vézskorszakban a zsidóságnak el kellett szenvednie és felfoghatatlan az a veszteség, amely az egész magyar nemzetet érte. De „amikor emlékezünk, nemcsak az ismert nevek százairól, hanem a hétköznapi emberek százazereiről, mérnökökről, orvosokról, kisiparosokról és gyári munkásokról emlékezünk meg” – tette hozzá.

A megemlékezés végén a résztvevők elmondták a kaddist, majd mécseseket és köveket helyeztek el az áldozatok emlékfalánál.

A „Cipők a Duna-parton” emlékműnél mécsesgyújtást tartottak, a budapesti Terror Háza Múzeum pedig koncerttel egybekötött megemlékezést. A hagyományos Élet Menete emléksztát idén Budapesten május 13-án, a győzelem napjához kapcsolódva rendezik meg.

Yossi Amrani interjút adott a 168 órának

Forrás: 168ora.hu

2018. április 25. Interjút adott Yossi Amrani Izrael budapesti nagykövete a 168 órának. Az aktuális – magyarországi – politikai kihívásokról a nagykövet visszafogottan nyilatkozott. A kerítéssel kapcsolatban azt mondta, hogy nem tudja mi a legjobb módja a biztonságnak, de ő annak a pártján áll. Hozzátette, hisz a nyílt társadalomban, egészen addig, míg az nem veszélyezteti az embert, míg „saját lényege, saját identitása veszélybe” nem kerül. Szerinte Izrael és Magyarország jó kapcsolatot ápol egymással. „Netanjahu miniszterelnök Orbán Viktor barátjának tartja magát, de tegyük hozzá, hogy Orbán is barátként kezeli Netanjahut. Szerintem mindkét országnak jó, hogy kapcsolataink felülmúlóban vannak. Ez a két politikus sok szempontból hasonlóan látja a világot.”

Kérdésre elmondta azt is, hogy szerinte „minden országot megillet a jog, hogy megfigyeljen és ellenőrizzen külső hatásokat.” Szerinte fontos az átláthatóság olyan kérdésekben, ahol annak nemzetbiztonsági kockázata lehet – például egy civil szervezet finanszírozása esetében. Az interjú végén az idén 70 éves fennállását ünneplő Izrael államról kérdezték. Azt mondta, „hiába hetvenéves, államként nagyon fiatal: lüktető, aktív, energikus.” Hozzátette, olyan országban született, „amelynek gyakorlatilag nem volt gazdasága, nemzetközi támogatásból élt.” Mára viszont ez megváltozott. A világ első húsz legjobban teljesítő országa között van Izrael, a GDP-je folyamatosan nő, „a startup vállalkozások országa, amely az élvonalban van a kamerák, a számítógépek, a mobiltelefonok fejlesztésében, a nanotechnológiában. Izrael a tudásgazdaság országa.” Végezetül azt mondta, nincsenek kétségei „a zsidó szuverenitás, Izrael állam létezése szempontjából. És ebben senki se kételkedjen.”

forrás: 168ora.hu

HIVATALOS ÉS CIVIL REAKCIÓK

Rogán Antal: „Az antiszemitizmust elvi alapokon utasítjuk el”
Forrás: pestisrácok.hu

2018. április 19. Interjú készített Rogán Antallal a pestisrácok.hu. A Miniszterelnöki Kabinetiroda vezetője beszélt Sorosról és a menekültkérdésről, a kampányról, a Jobbikról és a Mazsihiszről, a Magyar Nemzetről és Simicska Lajosról, valamint arról is, hogy mikor derülhet ki az új kormány névsora.

Az interjúban szóba került a Jobbik is, amelynek most Gyöngyösi Márton lehet a társelnöke, aki korábban a zsidó származású képviselők listázását javasolta, viszont a választási kampányban a Magyar Zsidó Hitközségek Szövetsége (Mazsihisz) helyi vezetője pedig a Jobbik támogatására buzdított. *„2012-ben én személyesen beszéltem a Fidesz nevében azon a tüntetésen, ahol tiltakoztunk Gyöngyösi Márton zsidó polgártársaink listázását célzó mondatai ellen”* – mondta a miniszter. *„A liberálisoknál úgy látom, az antiszemitizmus elleni küzdelem csak taktikai kérdés. Akik 2012-ben a lehangosabban fújtak a Jobbikra Gyöngyösi miatt, most ugyanolyan hangosan biztatták az embereket, hogy egyes választóközvetekben szavazzanak a Jobbikra. 2018-ban kiderült, hogy az antiszemitizmus elleni küzdelem még a Mazsihisznek is másodlagos. Ha a Fideszt kell ütni, akkor a Mazsihisz bátran összeáll az antiszemitákkal. Legjobb példa erre az, ami megtörtént Hódmezővásárhelyen, Lázár miniszter úrral szemben”* – fejtette ki. A témával kapcsolatban kiemelte, hogy *„zsidó honfitársaink mindig számíthatnak a kormány védelmére, mert mi az antiszemitizmust elvi alapon utasítjuk el és nem közösködünk antiszemita nézeteket valló pártokkal és politikusokkal”*.

A Mazsihisz országos vezetése később elhatárolódott a hódmezővásárhelyi hitközségi elnök megnyilvánulásától.

Harrach Péter: „Magyarországon a zsidóság biztonságban van”
Forrás: gondola.hu; echotv.hu

2018. április 19. *„Nem történhet meg nálunk az, ami Franciaországban vagy Németországban, hogy egy erőszakos ideológia képviselői rátámadnak az itt élőkre vallásuk, vagy származásuk miatt.* – jelentette ki Harrach Péter az ECHO TV Napi aktuális című műsorában.

A kereszténydemokrata politikus közölte, igaztalanul vetik fel az antiszemitizmus kérdését Magyarországgal szemben. *„Magyarországon a zsidóság és mindenki biztonságban van”* – szögezte le a politikus, hozzátéve, egyre nyilvánvalóbbá válik ez a biztonságos országkép.

Harrach Péter arról is beszélt, az utóbbi évek változásait tekintve, ma már nem Magyarország az egyetlen, hanem a V4-ek, Ausztria, Olaszország is hasonló álláspontot képvisel a bevándorlás kérdésében. Emellett szerinte sok országban már átalakult a választópolgárok véleménye. A frakcióvezető szerint Magyarország megítélése javult, és ez folytatódni fog.

HÍREK ÉS VÉLEMÉNYEK A MAGYARORSZÁGI ANTISZEMITIZMUSRÓL

---

*Eli Hazan, a Likud külügyi igazgatója
szerint a Jobbik akut veszélyt jelent*
Forrás: hvg.hu; likudnik.co.il

2018. április 8. „Sorsdöntő választást tartanak Magyarországon: ha nem Orbán Viktor és kormánya győz, akkor az ország a durva, intézményesült antiszemitizmus útjára léphet” – ezt írja az izraeli kormányzó konzervatív Likud párt hivatalos oldalán a párt nemzetközi igazgatója. Eli Hazan szerint a Fidesz győzelme nemcsak a magyarországi zsidók érdeke, de Izraelé is, mindenkié, aki ellenzi az antiszemitizmust. Hazan évekkkel ezelőtti példákkal kívánta igazolni, hogy mennyire fenyegető máig a Jobbik antiszemita retorikája, és azt írja, aggasztó lenne a szélsőjobb és a baloldal összefogása – például felelevenítette Kulcsár Gergelyt, Apáti Istvánt és Gyöngyösi Mártont is. A Likud politikusa nem gondolja, hogy a Jobbik a felszínen túl is megváltozott volna. Szerinte ez nem valódi, csak politikai változás, ami érintetlenül hagyta a párt vezetését, tagjait és szavazóit. Ebben a helyzetben szerinte a túlnyomóan baloldali érzelmű zsidó választóknak emlékezniük kellene, hogy a harmincas évek elején liberális erők is segítették Hitler hatalomra jutását.

*A magyarországi választással
kapcsolatos nemzetközi sajtó*
Forrás: hvg.hu; napi.hu; index.hu;
gondola.hu/magyaridok.hu;
klubradio.hu

2018. április 8-9. A magyarországi választások kapcsán több nemzetközi lap is elemzést, véleményt jelentetett meg. Legtöbbjük a Fidesz győzelmét emelte ki és borúsabb előrejelzéseik voltak az antiszemitizmus kérdésében.

A brit **Guardian** is cikkezett még a választás eredménye előtt, melyben siralmas

képet fest a magyarországi demokrácia állapotáról. Owen Jones beszámol a Soros-kampányról, amelyet burkolt antiszemita hangulatkeltésnek tart. Utal az orosz, török mintájú illiberális demokráciákra, amelyben vannak politikai pártok, választások, különböző sajtóorgánumok, de a demokrácia lényege, a félelem nélküli élet lehetősége már hiányzik.

A **Financial Times** című londoni gazdasági napilap vezércikke szerint „*ronda kampány*” folyt, amely „*a muszlimellenes és a bevándorló ellenes retorika mérgező elegyére*” épült, és mindezt „*alig leplezetten antiszemita összeesküvés-elméletbe csomagolta*”, nem kifejtve annak tartalmi elemeihez köthető forráskritikáját.

A brüsszeli szerkesztésű **EUobserver** nevű uniós szakportál a „*Mi legyen Orbánnal? – tanakodik az EU jobbközepe*” címmel közölt cikket. A cikk szerint az Európai Parlament legnagyobb frakciója, az Európai Néppárt még mindig azon tanakodik, hogy „*megeméssze vagy kiköpje Magyarország miniszterelnökének, Orbán Viktornak Fidesz pártját*”. Majd arról számol be, hogy a frakció erről tanácskozott, és ott több európai parlamenti képviselő bírálta a Fidesz általuk „*antiszemita hangulatúnak*” nevezett kampányát.

*Elmarasztaló különjelentés-tervezet
mutatott be a LIBE Magyarországról*
Forrás: kormany.hu;
hirado.hu; hirtv.hu; origo.hu; hvg.hu

2018. április 26-29. Az Európai Parlament egyik állandó bizottsága, az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság, (röviden LIBE Bizottság) bemutatta különjelentés-tervezetét, a Sargentini-jelentést, mely Magyarországról szól. Ennek a vitája volt április 26-án, ahol indulatossá vált a véleménycsere. A jelentés 12 pontban foglalta össze, hogy szerintük mely területeken

aggályos a magyar demokrácia helyzete. A jelentés vitájában Heinz K. Becker néppárti politikus szerint a Soros-kampány antiszemita retorikát használ, ami nemcsak a magyarországi zsidó közösség tagjait zavarja.

Szijjártó Péter, külgazdasági és külügyminiszter egyenesen „*minősített hazugságok gyűjteményének*” nevezte a jelentést. Az antiszemitizmus vádjára reagálva a tárcavezető határozottan visszautasította és kikérte

magának a tervezetben szereplő bírálatot. Hangsúlyozta: nem Budapesten támadják meg az utcán sétáló zsidó fiatalokat, nem itt támadnak rá idős zsidó emberekre a saját otthonaikban.

A jelentés egyes pontjainak tételes cáfolatát a magyar kormány eljuttatta a parlamenti bizottság tagjainak. A testület júniusban szavaz a jelentésről, amely ősszel kerül az Európai Parlament elé.

EGYÉB HÍREK

Az ellenzéki sajtó egy része Izraellel szemben elfogultan, szelektíven számol be a közel-keleti történekekről és a nyugat-európai antiszemita incidensekről
Forrás: Tett és Védelem

2018. április 5. Sajátos váltásnak lehetünk tanúi a magyar médiában: a Mércse, az Index és a 444 a TEV véleménye szerint Izraellel szemben elfogultan, szelektíven számol be a közel-keleti történekekről és a nyugat-európai antiszemita incidensekről.

forrás: Tett és Védelem

A Mércse újabban radikálisan Izrael-ellenes híreket oszt meg, ám a folyamat már korábban elindult. Még abba is belegyilkoltak, hogy Izrael a zsidóság nemzetállama, és hogy egy izraeli politikus zsidó lelkéket és tanulságokat keres a holokausztban. Viszont sokkal megértőbb volt az Izraelben egy katonát meggyilkolásáért elítélt Ahmed Tamimival szemben a portál. Tamimit, akinek több családtagja is gyilkos terrortámadásokban vett részt, és aki maga is izraeliek meggyilkolására szólított fel korábban, a portál egyszerűen tizenhat éves fiatalként mutatta be. Legújabbán pedig azzal vádolta a portál Izraellel, hogy arab földeket „zsidósít” el, és az ez ellen tiltakozó palesztin tömegben lelőtt terroristákat egyszerűen „tüntetőként” azonosította. Tette ezt annak dacára a Mércse, hogy nyilvános információk szerint a lelőtt araboknak legalább fele fegyveres dzsihadista szervezetekben szolgált.

Hasonló problémák jelentkeztek két nagyobb és ismertebb ellenzéki portál, az index.hu-nál és a 444.hu-nál is. A harmadik világbeli bevándorlók, illetve az európai muzulmán közösségek potenciális antiszemitizmusát ritkán dolgozzák fel ezek a portálok. Szélsőséges példája ennek Mireille Knoll párizsi holokauszt-túlélő asszony esete, akit megkéseltek és felgyújtottak Párizsban március 23-án. Unokájának héber nyelvű Facebook-bejegyzése szerint az elkövető muzulmán szomszédja volt. Noha a hírről a hazai média nagy része beszámolt – köztük a hirado.hu, a Magyar Idők, a 888.hu, de még az ellenzéki 24.hu és a Népszava is -, a 444.hu és az index.hu a tragédia kirobbanása óta ignorálja a hírt. Szintúgy nem számoltak be a portálok arról a tízezres párizsi tüntetésről, mely Knoll meggyilkolását követően az antiszemitizmus ellen zajlott.

A fentiek is azt a benyomást keltik, hogy a hazai ellenzéki orgánumok egy része kezdi a nyugati modellt követni az Izraelről és a zsidóságról való tudósítás terén. Egyre kevesebb teret engednek a korábban részletesen bemutatott antiszemita incidenseknek, és egyre nagyobb elánal támadják Izraellel szemben.

A fentiek is azt a benyomást keltik, hogy a hazai ellenzéki orgánumok egy része kezdi a nyugati modellt követni az Izraelről és a zsidóságról való tudósítás terén. Egyre kevesebb teret engednek a korábban részletesen bemutatott antiszemita incidenseknek, és egyre nagyobb elánal támadják Izraellel szemben.

**A TETT ÉS VÉDELEM ALAPÍTVÁNY
HIVATALOS ELJÁRÁSBAN
KEZDEMÉNYEZETT ÜGYEI**

Ebben a hónapban nem volt az Alapítványnak hivatalos eljárásban kezdeményezett ügye, illetve korábbi ügyeinkkel összefüggésben sem kaptunk értesítést azok előremozdulásáról.

A HÓNAP KRÓNIKÁJA

Az alábbi táblázatban a jelentésben található összes esetet, eseményt kronologikus sorrendben mutatjuk be. A *Kategória* rubrika megmutatja, hogy az adott eseményről a jelentés melyik részében számoltunk be bővebben.

Sorszám	Dátum	Esemény	Kategória
1.	április 3.	Kirekesztő kampányszórólap	További gyűlöletcselekmények
2.	április 4.	Kirekesztő képet posztoltak a Facebookon	Antiszemita gyűlöletcselekmények – Gyűlöletbeszéd
3.	április 4.	Választási plakátokat firkáltak össze Budapesten	Antiszemita gyűlöletcselekmények – Rongálás
4.	április 4.	Buszmegállótábla rongálásáról érkezett bejelentés	Antiszemita gyűlöletcselekmények – Rongálás
5.	április 5.	Bántalmaztak egy kanadai rabbit Budapesten	Antiszemita gyűlöletcselekmények – Támadás
6.	április 5.	A baloldali kötődésű sajtó egy része ellentmondásosan kezeli az antiszemitizmust	Egyéb hírek
7.	április 6.	Antiszemitizmus a CEU alkalmazottjánál?	További gyűlöletcselekmények
8.	április 8.	Eli Hazan, a Likud külügyi igazgatója szerint a Jobbik akut veszélyt jelent	Hírek és vélemények a magyarországi antiszemitizmusról
9.	április 8-9.	A magyarországi választással kapcsolatos nemzetközi sajtó	Hírek és vélemények a magyarországi antiszemitizmusról
10.	április 9.	Benjamin Netanjahu a választás után látogatásra hívta Orbán Viktort	Közösségi hírek, reakciók
11.	április 11.	Szalai Kálmán kapta a 2018. évi Scheiber Sándordíjat	Közösségi hírek, reakciók
12.	április 12.	Kirekesztő eseményről írtak a Facebookon	Antiszemita gyűlöletcselekmények – Gyűlöletbeszéd
13.	április 14.	Zsidókat mentőkre emlékeztek a Páva utcai Holokauszt Emléközpontban	Közösségi hírek, reakciók
14.	április 15-16.	Holokauszt-emléknap Magyarországon	Közösségi hírek, reakciók
15.	április 19.	Rogán Antal: „Az antiszemitizmust elvi alapokon utasítjuk el”	Hivatalos és civil reakciók

Sorszám	Dátum	Esemény	Kategória
16.	április 19.	Harrach Péter: „Magyarországon a zsidóság biztonságban van”	Hivatalos és civil reakciók
17.	április 20.	Kecskeméten horogkeresztet és más feliratokat rajzolt autókra egy férfi, majd öngyilkos lett	Antiszemita gyűlöletcselekmények – Rongálás
18.	április 25.	Horogkeresztet festettek több soroksári házra	Antiszemita gyűlöletcselekmények – Rongálás
19.	április 25.	Yossi Amrani interjút adott a 168 órának	Közösségi hírek, reakciók
20.	április 26.	Antiszemita megnyilvánulásokkal fejezte ki nem tetszését egy biciklista	Antiszemita gyűlöletcselekmények – Gyűlöletbeszéd
21.	április 26-29.	Elmarasztaló különjelentés tervezetet mutatott be a LIBE Magyarországról	Hírek és vélemények a magyarországi antiszemitizmusról

KAPCSOLAT ÉS TÁMOGATÁS

A Tett és Védelem Alapítvány zsidó szervezetek civil kezdeményezése, amely a zsidó tradíciókat követve kész határozott lépéseket tenni az egyre inkább elharapódzó antiszemita jelenségek visszaszorításáért.

Amennyiben bárkit vélt vagy valós zsidósága miatt bántalmazás vagy antiszemita inzultus ért, ne hallgasson, jelezze felénk, hogy az arra kijelölt csatornákon továbbítsuk az intézkedésre rendelt szervekhez!

Bejelentéseket az alábbi lehetőségek bármelyikén fogad az Alapítvány:

A Tett és Védelem Alapítvány munkája csak akkor lehet sikeres, ha sokan osztoznak azon elkötelezettségünkben, hogy megteremtjük a sérelmet elszenvedettek számára a tisztességes eljáráshoz való jogot, ezért arra kérjük, egyéni felajánlásával segítse az Alapítvány munkáját!

Adományát az alábbi bankszámlaszámon juttathatja el az Alapítványhoz:

13597539-12302010-00057157

FORRÓDRÓT (+36 1) 5 1 00 000

Tett és Védelem Alapítvány honlapján: www.tev.hu/forrodrot
és Facebook-oldalán: www.facebook.com/tev-tett-es-vedelem-alapitvany

A Tett és Védelem Alapítvány elérhetőségei:

Cím: 1082 Budapest, Baross utca 61.

Tel: +36 1 267 57 54, +36 30 207 5130

<http://www.tev.hu>, info@tev.hu

FELHASZNÁLT IRODALOM

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről.

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200100.TV (utolsó letöltés: 2013.07.10.)

Anti Defamation League (ADL). 2012. 2011 Audit of Anti-Semitic Incidents.

CEJI, 2012. Tegyük láthatóvá a gyűlölet-bűncselekményeket! Nézzünk szembe a tényekkel! Útmutató a gyűlölet-bűncselekmények és előítélet motiválta incidensek monitorozásához. Facing Facts! projekt.

Chakrabarti, Neil és Garland, Jon. 2009. Hate Crime. Impact, Causes and Responses. London: SagePublications.

Community Security Trust (CST). 2013. Antisemitic Incidents Report 2012.

Levin, Jack és McDevitt, Jack. 1999. Hatecrimes. In Encyclopedia of Violence, Peace and Conflict. szerkesztette Lester Kurtz, 89–102. San Diego: Academic Press.

OSCE/ODIHR. 2009a. Hate Crime Laws. A Practical Guide. Varsó: OSCE/ODIHR.

OSCE/ODIHR. 2009b. Preventing and responding to hate crimes. A resource guide for NGOs in the OSCE region. Varsó: OSCE/ODIHR.

Perry, Barbara. 2001. In the Name of Hate. Understanding Hate Crimes. New York: Routledge.

Társaság a Szabadságjogokért (TASZ). 2012. Gyűlöletbűncselekmények áldozatainak. Tájékoztató Kiadvány. Budapest: TASZ.

IMPRESSZUM

Kiadó: Szalai Kálmán ügyvezető igazgató, Brüsszel Intézet Nonprofit Kft.
Szerző: Dr. Róna Dániel kutatási igazgató, politológus,
a Corvinus Egyetem oktatója

Szerkesztők: Nádasi Krisztián vezető kutató,
Brüsszel Intézet Kutatási és Incidenskövető Csoport
Dr. Bodó Kristóf ügyvéd, a Tett és Védelem Alapítvány
és a Brüsszel Intézet jogi képviselője
Tatai Zoltán kutató, Brüsszel Intézet Monitoring Csoportjának tagja
Tóth Gábor kommunikációs szakértő

Támogatás: Bodnár Dániel filozófus,
Tett és Védelem Alapítvány Kuratórium Elnöke
Andrew Srulewitch igazgató, ADL

A kiadó köszönetét fejezi ki Dr. Kovács András szociológusnak,
a CEU professzorának a biztatásért és segítő tanácsokért.
A kiadó köszöni az áldozatvállalást azon önkénteseknek, akik szakértő
irányítás mellett hónapok óta szünet nélküli munkával segítették a
jelentés létrejöttét.
A jelentés egészének és bármely részletének felhasználása kizárólag
a kiadó írásos beleegyező nyilatkozatának birtokában engedélyezett a
forrás pontos megjelölésével.

2018 Budapest

TETT ÉS VÉDELEM ALAPÍTVÁNY

1052 Budapest, Baross utca 61.
+36 1 267 57 54, +36 30 207 5130
<http://www.tev.hu>
info@tev.hu

